

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:3215

av Elisabeth Svantesson m.fl. (M)

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Arbetsförmedlingen behöver effektiviseras och moderniseras och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en trygg arbetslöshetsförsäkring med en tydlig arbetslinje och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om yrkesintroduktionsanställningar för nyanlända och långtidsarbetslösa och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om matchningsanställningar för långtidsarbetslösa och tillkännager detta för regeringen.

Sammanfattning

Vi ser ett nytt utanförskap växa fram som drabbar utrikes födda och unga med svag utbildning särskilt hårt när de inte ges möjlighet till jobb. För att möta det nya utanförskapet behövs reformer för att rusta människor med kunskap, bättre drivkrafter till jobb och nya vägar till jobb.

Inom utgiftsområde 14 lägger vi fram förslag för en moderniserad arbetsförmedling och effektivare arbetsmarknadspolitiska insatser. Vi lägger också fram förslag om hur arbetslöshetsförsäkringen kan utformas för att säkerställa att den ska fungera som en omställningsförsäkring. För att underlätta för de grupper som har svag förankring på arbetsmarknaden att få ett jobb föreslår vi att yrkesintroduktionsanställningarna ska

utvidgas till att omfatta nyanlända och långtidsarbetslösa samt att handledarstödet höjs. Vi föreslår också en ny väg in för långtidsarbetslösa, matchningsanställningar.

Anslagsanvisning

Tabell 1. Moderaternas förslag till anslag för 2016 uttryckt som differens gentemot regeringens förslag (tusental kronor)

Anslagsförslag 2016 för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (M)
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 815 571	-21 000
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	30 442 994	+175 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	12 218 540	-3 314 000
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	18 320 006	-700 000
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	116 701	
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	997 600	
1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	39 360	
1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	64 348	
1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet	54 989	
1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303	
1:11 Bidrag till lönegarantiersättning	1 800 000	
1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	6 962 142	
2:1 Arbetsmiljöverket	698 411	-65 000
2:2 Arbetsdomstolen	32 166	
2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	32 222	
2:4 Medlingsinstitutet	58 122	
2:5 Arbetslivspolitik	20 000	-20 000
Summa	79 681 475	-3 945 000

Politikens inriktning

Sveriges enskilt största samhällsutmaning är det nya utanförskap som vi ser växa fram. Ett utanförskap som drabbar utrikes födda och unga med svag utbildning särskilt hårt när de inte ges möjlighet till jobb. Motsvarande en av sju personer i arbetsför ålder i Sverige befinner sig i dag i utanförskap och lever på bidrag. Trots att orsakerna till att människor får ersättning från arbetslöshetsersättning, sjukpenning eller försörjningsstöd kan vara olika får det samma effekt. Varje människa som inte kan försörja sig själva nekas möjligheten att bygga en framtid utifrån sin egen kapacitet, vilja och drömmar. Det skapar en känsla av att vara otrygg och ofri.

Utanförskapet i början av 2000-talet handlade till stor del om att människor som varit inne på arbetsmarknaden trycktes ut. Bidragssystem och höga skatter hade gjort att det

lönade sig alldeles för dåligt att arbeta. Människor sjukskrevs och förtidspensionerades utan möjlighet att komma tillbaka till jobb och gemenskap. I dag ser vi ett nytt slags utanförskap. Vi ser framför allt hur många människor aldrig ens får sitt första jobb. Dels på grund av höga skatter och risk för bidragsberoende. Sverige har exempelvis Nordens högsta skatteklar för ensamstående föräldrar med låga inkomster. Dels för att många saknar de kunskaper som krävs på den svenska arbetsmarknaden.

För att bryta det nya utanförskapet har Moderaterna presenterat ett reformpaket. Det handlar om att rusta människor med kunskap och kompetens för att ta det första jobbet, att ställa krav på att anstränga sig för det första jobbet samt att skapa fler vägar till och göra det mer lönsamt att ta det första jobbet.

Regeringen har inga förslag på hur det nya utanförskapet ska mötas. Att höja skatterna på jobb och företagande och försämra drivkrafterna att arbeta riskerar istället att fördjupa det nya utanförskapet. En politik som leder till att jobben blir färre, kan aldrig kompenseras med ökade utgifter på arbetsmarknadspolitiska insatser.

En modern och effektiv arbetsförmedling

En av de största utmaningarna inom arbetsmarknadspolitiken är att få en väl fungerande arbetsförmedling. Idag finns det brister i effektivitet, kontroll och måluppfyllelse.

Fortfarande förmedlas det för få jobb i förhållande till alla de miljarder som myndigheten förfogar över. Förtroendet för Arbetsförmedlingen är lågt såväl bland arbets sökande som arbetsgivare. Under kommande år sjunker arbetslösheten, men en större andel av de sökande tillhör grupper som står längre från arbetsmarknaden, inte minst många nyanlända. För att Arbetsförmedlingen ska klara av sitt matchningsuppdrag behöver verksamheten både effektiviseras och moderniseras.

Arbetsförmedlingen måste utveckla sin verksamhet så att den bättre svarar mot dagens arbetsmarknad, bland annat genom bättre arbetsgivarkontakter och en digitalisering av myndighetens verksamhet. Moderaterna höjer anslaget till Arbetsförmedlingen med 349 miljoner kronor jämfört med 2015 års nivå.

En trygg arbetslöshetsförsäkring med en tydlig arbetslinje

Arbetslöshetsförsäkringen reformerades under alliansregeringen i syfte att uppmuntra till arbete, öka sysselsättningen och stärka dess roll som omställningsförsäkring. Bland annat kopplades ersättningens storlek tydligare till det arbete som utförts före försäkringsperioden och en nedtrappning av ersättningen infördes för att kretsen av jobb

som en arbetssökande accepterade skulle vidgas successivt. Enligt ekonomiska bedömare som Konjunkturinstitutet och Riksbanken leder reformer av detta slag till ett ökat deltagande på arbetsmarknaden och därmed till en ökad sysselsättning.

Motsatt effekt ses nu med det höjda taket i arbetslöshetsförsäkringen som regeringen drivit igenom. Finanspolitiska rådet bedömer exempelvis att dessa förslag leder till 27 000 färre jobb.

Sverige ska ha trygga och väl fungerande socialförsäkringar. Men de måste även i fortsättningen präglas av en tydlig arbetslinje, med starka drivkrafter och stöd för återgång till arbete. Taket i a-kassan har inte höjts sedan 2002, och därför anser vi att det är rimligt med en viss höjning från den tidigare nivån. En alltför hög ersättning riskerar dock att förlänga arbetslöshetsperioderna eftersom människor skjuter upp sitt jobbsökande eller ställer för höga krav för att acceptera ett nytt jobb. Att höja ersättningen till den höga nivå som regeringen gjort och dessutom kombinera det med kraftigt höjda skatter på jobb och företagande är inte förenligt med en ansvarsfull politik som värnar arbetslinjen.

Moderaterna föreslår därför i sin budgetmotion att taket i arbetslöshetsförsäkringen sänks så att det under de 300 första dagarna av arbetslösheten uppgår till 760 kronor per dag och därefter uppgår till 680 kronor per dag. Förslaget innebär en viss höjning de 300 första dagarna jämfört med den nivå som gällt fram till regeringens höjning, men ger starkare drivkrafter till arbete än regeringens förslag. Samtidigt säkerställer avtrappningen av ersättningen att den tydligt uppmuntrar till återgång till jobb. Vi bedömer att denna utformning leder till 13 400 fler jobb jämfört med regeringens förslag.

En effektiv utbildning för arbetssökande

Kraven på arbetsmarknaden ökar och Arbetsförmedlingen skriver i sina prognoser för åren 2015 och 2016 att allt fler av dem som är inskrivna har en så bristfällig utbildningsbakgrund att de behöver rustas inom det reguljära utbildningsväsendet. Samtidigt rapporterar Arbetsförmedlingen ett kraftigt försämrat utfall för arbetsmarknadsutbildningar under senare år när det gäller effekt och utvecklingen av andel i arbete 90 dagar efter avslutad insats. Enligt Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsrapport för 2014 har effekterna av programmet under senare år legat nära noll, vilket innebär att det i genomsnitt inte har ökat möjligheterna till reguljärt

arbete jämfört med andra insatser på Arbetsförmedlingen. Det är inte tillfredsställande givet syftet med insatsen.

Moderaterna vill därför minska medlen till arbetsmarknadsutbildningar inom anslaget arbetsmarknadspolitiska insatser med 600 miljoner kronor. Vi vill istället rikta om resurserna till yrkesvux där hela tre av fyra elever av har fått en anknytning till arbetsmarknaden ett år efter avslutade yrkesstudier. Vi vill också ge fler möjligheten att komplettera sin utbildning genom att införa en rättighet att läsa på komvux för den som är behörig.

Fler vägar in i jobb

Samlad erfarenhet visar att en kombination mellan arbete, utbildning och handledning är ett bra sätt för unga att komma in på arbetsmarknaden. Vi vill att möjligheten att lära sig jobbet på jobbet ska öppnas för fler grupper – därför föreslår vi ett yrkesintroduktionsstöd även för nyanlända och långtidsarbetslösa. Samtidigt vill vi utöka stödet till handledning från dagens 2 500 till 3 500 kronor per månad, eftersom en kvalificerad handledning är en nyckel till en lyckad yrkesintroduktion. Moderaterna satsar 78 miljoner kronor 2016 på yrkesintroduktionsanställningar för nyanlända och långtidsarbetslösa. Satsningen trappas successivt upp och uppgår till 168 miljoner kronor 2019. Vidare satsar Moderaterna 75 miljoner kronor 2016 på stärkt handledarstöd för yrkesintroduktionsanställningar. Satsningen trappas successivt upp och uppgår till 175 miljoner kronor 2019.

Vi avvisar regeringens förslag om traineejobb som till skillnad från yrkesintroduktionsanställningarna utgör en renodlat arbetsmarknadspolitisk åtgärd som kräver att deltagaren varit arbetslös en viss tid och att Arbetsförmedlingen anvisar. Dessutom handlar det i stor utsträckning om fullt ut statligt finansierade platser i offentlig sektor. Förslaget innebär att unga ska slussas in i vissa yrken oavsett intresse, bakgrund och fallenhet, vilket kommer att utgöra en belastning för en redan pressad personal i offentlig sektor. Vi avvisar också regeringens utbildningskontrakt. Redan idag finns insatser för att unga ska fullfölja gymnasieutbildningen till exempel genom studiemotiverande kurser på folkhögskolesatsningen och en möjlighet till deltidsanvisning till jobbgarantin för unga i kombination med studier på komvux.

Insatser för långtidsarbetslösa

För den som varit arbetslös en längre tid är de stöd som finns idag inte alltid tillräckliga. Många arbetsgivare känner osäkerheten inför hur den som varit utan jobb långvarigt ska

fungera på arbetsplatsen. Här behöver nya vägar prövas. Moderaterna vill därför införa så kallade matchningsanställningar. Den arbetssökande får en anställning hos en matchningsaktör, till exempel ett bemannings- eller rekryteringsföretag och får stöd genom en kombination av handledning och kompetensutveckling. Den arbetssökande har en trygg anställning hos matchningsaktören och arbetsgivaren får pröva personen i fråga utan att bära arbetsgivaransvaret, samtidigt som matchningsaktören aktivt verkar för att den arbetssökande får anställning hos en annan arbetsgivare. Moderaterna satsar 81 miljoner kronor 2016 på matchningsanställningar för långtidsarbetslösa som har genomgått jobb- och utvecklingsgarantins två första faser. Satsningen trappas successivt upp och uppgår till 194 miljoner kronor 2019.

Vi är kritiska till att regeringen nu slutar att anvisa till sysselsättningsfasen i jobb- och utvecklingsgarantin då vi inte anser att det finns tillräckliga alternativ i budgetpropositionen för deltagarna. Det innebär en hög risk för att arbetslösa kommer att hänvisas till passivitet, vilket riskerar att fördjupa deras utanförskap. Regeringens alternativ är främst att långtidsarbetslösa ska hänvisas till extratjänster offentlig sektor. Det innebär att redan pressade kårer ska ta ansvar för handledning, samtidig som aktörer med särskild kompetens att rusta långtidsarbetslösa, som sociala företag, nu får försämrade förutsättningar.

Arbetsmiljöverket

Vi avvisar regeringens anslagsökning till Arbetsmiljöverket, men ökar anslaget med över 7 miljoner kronor i förhållande till vår budgetmotion för 2015. Därtill gör vi en särskild satsning på kvinnors arbetsmiljö inom ramen för utgiftsområde 13. En god arbetsmiljö uppnås framförallt genom att fler arbetsgivare har systematiskt och förebyggande arbete, inte genom ökade anslag till Arbetsmiljöverket.

För att finansiera prioriterade satsningar görs en justering av de anslag som berörs av PLO-uppräkningsfrån år 2017 och framåt. Effekten blir att uppräkningsfrån av vissa anslag blir något lägre jämfört med regeringens förslag.

Elisabeth Svantesson (M)

Katarina Brännström (M)

Hanif Bali (M)

Christian Holm Barenfeld (M)

Jenny Petersson (M)